

SUMMARY

Izbash S.S., Popova T.V. Using modern computer technology in administrative activity of leaders general education institution. The article considers the problem of using computer technology in the comprehensive school. There are definitions of concepts „school management”, „computer technology” considered functions and role of computer technology in management, reviewed the process of using computer technology in the work of director general educational school.

Key word: *management school, executive, computer technology, electronic product, pedagogical processes.*

УДК 378: 37. 013: 37. 036

Гук О.Ф.

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Постановка проблеми. В умовах відродження духовної та матеріальної культури народу, підвищуються вимоги до освітньо-виховного процесу, який би міг забезпечити відповідний рівень професіоналізації особистості студентів і дорослих. Актуальними є питання щодо розробки і реалізації цілісної особистісно-зорієнтованої програми, яка б охоплювала всі сфери життєдіяльності особистості й уміла враховувати вимоги державної національної програми „Освіта” (Україна ХХІ століття) щодо забезпечення естетичного виховання.

Проблема естетичного виховання не є новою: вона існує впродовж віків, але це не зменшує потреби в її постійному вивченні та дослідженні все нових і більш сучасних питань і можливих шляхів її розв’язання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджування і розробки нових ідей естетичного виховання та їх упровадження у процес естетичного формування особистості в радянський період проводилися такими авторами, як В. Андрущенко, В. Бутенко, М. Верб, А. Щербо, О. Рудницька, Л. Коваль, Ю. Юцевич, Д. Кабалевський, Н. Киященко, Б. Ліхачов, Б. Неменський, Є. Громов, А. Луначарський, О. Лармін, Л. Печко, О. Раппопорт, В. Скатерщиков, Г. Шевченко та інші. Практика естетичного виховання В.Сухомлинського й А.Макаренка, сучасних шкіл та університетів, теоретичне узагальнення їх результатів створюють певну систему естетичного виховання, яка стала реальним утіленням переважної більшості прогресивних ідей щодо емоційно-почуттєвого розвитку вихованців.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в обґрунтуванні педагогічних умов формування естетичної культури студентів університетів з метою підготовки їх до успішної професійної діяльності, входження у гармонійні відносини з довкіллям, досягнення успіхів у життєдіяльності.

Відповідно до мети сформульовані завдання:

1. визначення суті та специфіки загальної естетичної культури студентів університетів;

2. розробка педагогічних умов формування загальної естетичної культури студентів університетів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У літературних джерелах представлені різні аспекти проблеми: від роздумів, що є прекрасним, як його пізнати та аж до практичного розв'язання того, щоб зробити буття і життя не просто можливим, а і прекрасним, красивим, від якого завжди можна відчувати насолоду. Другий аспект стосується кола питань педагогіки: навчання, виховання, вміння жити за законами краси та мати від того втіху і насолоду, а у світі забезпечувати мир та злагоду між людьми, народами, між природою і цивілізацією.

Із кола авторів ХХ століття, які розглядали практичний напрям естетичного виховання та розв'язували реальні його завдання є педагогічна спадщина А.Макаренка [1] і В.Сухомлинського [2]. Обидва автори, хоч і досліджували навчання і організацію життєдіяльності вихованців у різних соціально-побутових умовах, відстоювали спільні позиції, а саме: шукали теоретичні засади і створювали реальні педагогічні умови для розвитку естетичного сприйняття світу, естетичного смаку й культури поведінки. У педагогічній системі А.Макаренка всі позиції пронизані ідеєю краси: красивий вихователь, красивий учинок, зовні красивий колектив, у якому всім приємно жити. Навіть вимогливість покарання він обґрунтовує педагогічним законом про якнайбільшу повагу до вихованця. І в усіх випадках педагогічної діяльності існує неписане правило: учитель повинен володіти добре поставленим голосом, відповідною мімікою, красивими манерами, бути дисциплінованим і стриманим. Вимога А. Макаренка щодо пошуку гармонії в усіх видах педагогічної діяльності є ознакою високого рівня естетичної освіченості та вихованості вчителя. В. Сухомлинський писав: “Я прагнув, щоб діти вбачали у праці джерело духовної радості. Хай людина працює не тільки для того, щоб здобути хліб та одяг, будувати житло, а й для того, щоб поряд з його оселею цвіли квіти, які б приносили радість і їй, і людям, щоб іще змалечку людина працювала для радості” [2, с. 214]. Величезна сила праці, діяльності, спрямованої на створення матеріальних і духовних цінностей, дає високий естетичний ефект: праця справді переростає у красу. Такий же аспект естетизації трудової діяльності теоретично обґрунтував і практично перевіряв А.Макаренко. Він працював з іншим контингентом дітей і молоді – правопорушниками. Але красою праці, трудової діяльності й гуманним своїм ставленням до дітей переконав, переломив свідомість неповнолітніх занедбаних дітей на бік чесного й упорядкованого за законами краси життя. Його педагогічна концепція щодо форми, зовнішнього вигляду педагогічного колективу і приміщення, вміння красиво стояти, ходити, говорити стали міцним підґрунтям для конкретної виховної перемоги [1].

Актуальними є ідеї С. Шацького, який поєднував навчання, трудове виховання з емоційним розвитком особистості [3, с. 40], вимагаючи, щоб усі сфери життя людини були пронизані естетичним елементом і щоб кожен був готовим до яскравого забарвлення життя, впливати на почуття [3, с.272], забезпечуючи цим добробут.

Збірники, методичні матеріали про естетичне виховання видаються в різних країнах СНД не тільки заради розкриття нових теоретичних і методологічних засад, а й для того, щоб краса, високі естетичні почуття і вчинки вчили запобігання конфліктів, непорозумінь, напруження і тероризму, сприяли б злагоді, гармонії, загальному добробуту.

У процесі естетичного виховання необхідно постійно враховувати два головних завдання: об'єктивні вимоги суспільства, держави щодо всебічного і гармонійного розвитку особистості, що відбувається під час масових форм виховної роботи. А з другого боку специфіка духовного світу окремої людини полягає в її окремоті, в її внутрішньому автономному світі й індивідуальних переживаннях під впливом прекрасного, трагічного, комічного чи потворного.

Розвиток педагогічної науки і системи освіти у світі та в Україні здійснюється на основі врахування здобутків загальної культури та осмислення суті феномену української культури. Освіта, навчання, виховання, педагогічна думка – це невід'ємні складники духовної культури суспільства, єдиного історико-культурного процесу, який визначає рівень розвитку творчого потенціалу суспільства і цивілізації, що вимагає вивчення культурологічних процесів і їх результатів, що робить можливим розробку таких теоретико-методологічних підходів до проблеми виховання в сучасних умовах, які будуть життєздатними для розвитку і саморозвитку особистості як вищої духовної цінності, що забезпечать мир, гармонію і злагодю в усьому світі.

Переважна частина публікацій з питань культури, естетичного виховання містять у собі аналіз досвіду освіти і навчання. Суть їх полягає у визначенні рівня вихованості тих чи інших естетичних чи моральних якостей. У наукових пошуках кращої методики викладання навчальної дисципліни було відзначено, що успіх чи поразка викладача найчастіше залежить не від складності науки, а від ускладнених методичних прийомів, або, як зазначав О. Герцен, від ускладнення викладання навчального матеріалу. І досвід переконує, що найвищого успіху досягають педагоги, які захоплюють студентів красою вигляду, яскравістю прикладів, витонченістю і культурою мови і мовлення, вишуканістю манер і поведінки.

Система естетичного виховання студентів спрямовувалася на:

- забезпечення засвоєння студентами естетичних знань, розширення загальнокультурного кругозору;
- розвиток естетичних і творчих здібностей;
- використання здобутих знань та наявних здібностей у практичній діяльності;
- організацію засвоєння студентами духовної, історичної та культурної спадщини українського народу;
- обговорення зі студентами під час навчально-виховного процесу питань естетичної проблематики.

Виконанню перелічених завдань підлягали й обрані для цього форми роботи. Головна функція форм – сприяти реалізації мети, змісту виховного процесу та оволодінню студентами певними знаннями для використання в

роботі. Вивчення практики виховної роботи у вузі дає підставу назвати мінімум форм, якими повинні оволодіти студенти:

- зустрічі з учителями, вченими, акторами;
- тематичні тижні, олімпіади з предмета, дні факультету, кафедри;
- вечори (поезії, романсу...);
- диспути з питань етики, естетики, політики тощо;
- читацькі конференції;
- відвідування спектаклів, кінофільмів, концертів, музеїв, виставок;
- прес-конференції та зустрічі “за круглим столом”;
- конкурси політичних коментаторів;
- виставки творчих робіт студентів (декоративно прикладного мистецтва, малюнка, плаката, фото);
- проведення екскурсій в музеї;
- бесіди про історію вузу, факультету, педагогічну професію, з питань етики, естетичного та фізичного виховання, про державну символіку тощо;
- колективні творчі справи (КТС);
- робота гуртків.

Естетичне виховання впродовж останнього століття розглядалося як важливий складник загального процесу формування особистості дитини, громадянина, що пояснюється його універсальною та інтегральною суттю. Як правило, відзначалося, що в основі естетичного сприйняття світу та його оцінювання лежить почуттєва сфера, яка стосується всіх без винятку видів діяльності. Естетичного виховання, яке і в основі своїй має почуття любові до прекрасного, що воно втілює в собі любов до самого життя, його процесу, любов до творчості, яка спонукає до пошуку ідеалу. Любов до прекрасного надихає особу на пошук максимального зосередження своїх зусиль на зміцнення і створення прекрасного в усіх його проявах. Прекрасне втілюється у позитивних намірах діяти за законами доброчинності, що сповнює увесь процес життєдіяльності глибоким його сенсом і гуманістичним змістом. У почутті прекрасного втілюються і прагнення до щастя, мудрості, моральної досконалості.

У цілому проблема формування естетичної культури студентів розглядається як елемент професійно-педагогічної майстерності та складник гармонійного розвитку особистості, що пояснюється певними обставинами.

По-перше, спеціалізація взагалі в сьогоденні не може обмежуватися лише професійною освітою через те, що фахівець готується і до можливих кардинальних змін у практичній діяльності, що забезпечує високий рівень духовного розвитку, здібності до швидкого оволодіння знаннями і навичками із суміжних дисциплін, що може сприяти нешаблонному мисленню, та пошуку нестандартних варіантів розв’язання будь-яких питань.

По-друге, продовжується процес соціалізації особистості вихованця, що вимагає безумовного включення до нього зразків взірців вічних естетичних

ідеалів, здатних впливати на поліпшення довкілля і використання художньої творчості та для процесу гармонізації міжособистісних відносин.

Надзвичайно ефективною є концепція Н. Киященко і Н. Лейзерова щодо різноманітності впливів засобів естетичного призначення на формування загальної естетичної культури особистості [4, с. 18]. Людина не виховується частинами і не виявляє себе окремими своїми сутнісними силами. Особистість – це цілісне морально-духовне і матеріально-фізичне утворення, яке переживає, мислить, оцінює, зважаючи на свій загальний розвиток і певні уявлення про себе і світ, щоразу визначаючи для себе кращий варіант вибору, як тільки їй доводиться це робити. І тут справді є корисним не тільки аналіз сучасного стану досвіду, а й урахування процесу історико-педагогічного під впливом естетичних ідей та морально-естетичних ідеалів. Естетика міжлюдських взаємин полягає в тому, що вона, по-перше, може бути складником інших суспільних відносин. По-друге, на основі естетичних поглядів і переконань формується і інша культурно матеріалізована реальність, яка може втілюватись у різноманітних творах мистецтва, предметах матеріального і духовного світу. По-третє, естетичні переживання поєднуються з естетичною інформацією, знаннями, які виникають у процесі адаптації особистості до реальних умов праці та співжиття. Знання про історичну реальність естетичних відносин є базою для прогнозування і певним чином спрямування культурно-естетичного процесу через виховання особистості.

Вивчення стану дослідженості проблеми формування загальної естетичної культури в педагогічній теорії дає можливість констатувати, що вона постійно перебуває в полі зору науковців і керівників системи освіти і виховання. Історико-педагогічний аналіз свідчить, що краса і сила, добро і добродійність завжди хвилювали вчених.

Висновки. В основу естетичної культури студента покладено систему естетичних і художніх знань і умінь, які стають невід'ємною характеристикою його гармонійного загального та професійного розвитку. Безумовним складником естетичної культури студента є висока мовленнєва культура й емоційна забарвленість.

Основою загальної естетичної культури студента є інтегрована єдність емоційно-почуттєвого, інтелектуально-інформаційного, світоглядного та діяльнісного елементів. Взаємопроникнення всіх складників у індивідуально-особистісну сутність окремого студента втілюється в його свідомість, мотиви діяльності, впливає на вибір поведінки. Опанування загальною естетичною культурою допомагає усвідомити сенс краси, і тоді відчуття прекрасного стає стимулом пошуку позитивної діяльності й гармонії в міжособистісних стосунках, злагоди з довкіллям.

ЛІТЕРАТУРА

1. Макаренко А.С. Избранные педагогические сочинения в 2 т. – М.: Педагогика, 1977. – Т.1.– 397 с.
2. Сухомлинский В.А. Воспитание и самовоспитание // Советская педагогика. – 1965. – №2. – с. 34-40.

3. Эстетическое воспитание: вопросы системного подхода / Под ред. Б.Т.Лихачева. – М.: Педагогика, 1980. – 136 с.
4. Киященко Н.И., Лейзеров Н.Л. Актуальные проблемы марксистско-ленинской эстетики. – М.: Знание, 1985. – 55 с.

АНОТАЦІЯ

Гук О.Ф. Формування естетичної культури студентів вищих навчальних закладів. В статті розглядаються педагогічні умови формування естетичної культури студентів вищих навчальних закладів з метою підготовки їх до успішної професійної діяльності.

Ключові слова: естетичне виховання, умови формування естетичної культури, складники естетичної культури.

АННОТАЦИЯ

Гук А.Ф. Формирование эстетической культуры студентов высших учебных заведений. В статье рассматриваются педагогические условия формирования эстетической культуры студентов вузов с целью подготовки их к успешной профессиональной деятельности.

Ключевые слова: эстетическое воспитание, условия формирования эстетической культуры, составляющие эстетической культуры.

SUMMARY

Gook A.F. Formation of aesthetic culture of students in higher education. The article reviews the pedagogical conditions for the formation of esthetic culture of the students of higher educational establishments with the purpose for their successful professional training.

Key words: esthetic education, the conditions of esthetic culture's formation, components of the esthetic culture.

УДК 371.11

Литовченко Л.А.

ПОРТФОЛІО ЯК ФОРМА ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

Постановка проблеми. Орієнтація освіти і науки на сучасну особистість учителя викликала необхідність пошуків нових підходів до організації внутрішньошкільної методичної роботи. Проблема професійного розвитку вчителя, росту професійно значущих особистісних якостей, формування професійної компетентності є актуальною, адже від її вирішення залежить як ефективність навчально-виховного процесу, так і задоволеність рівнем власного саморозвитку, можливість самореалізації та гуманізації навчально-виховного процесу

Кожен етап особистісного та професійного розвитку має свої особливості, супроводжується зміною (іноді й перебудовою) пріоритетів, цільових установок, соціальних взаємин.